

आकारिक मूल्यमापन

इयत्ता ६ वी

क्षेत्र : सामान्य भूगोल

अ. क्र.	घटक	तोंडी काम	प्रात्यक्षिक/प्रयोग	उपक्रम/कृती	प्रकल्प	स्वाध्याय/वर्गकार्य	इतर
१.	पृथ्वीवरील स्थान निश्चिती	पृथ्वीवरील ठिकाण किंवा प्रदेशांचे स्थान/विस्तार, अक्षांश, रेखांश यांच्या साहाय्याने सांगणे/दाखवणे.	चार काप पाडलेल्या लाकडी भरीव गोलाच्या साहाय्याने, अक्षांश व रेखांश निश्चित करून पृथ्वीगोलावर वृत्तजाळी तयार करणे.	ओळ व रंग यांच्या आधारे स्वतःचे स्थान सांगता येणे.	-	कागदावर काढलेल्या वृत्तजाळीपैकी अचूक वृत्तजाळी शोधा.	-

क्षेत्र : प्राकृतिक भूगोल

अ. क्र.	घटक	तोंडी काम	प्रात्यक्षिक/प्रयोग	उपक्रम/कृती	प्रकल्प	स्वाध्याय/वर्गकार्य	इतर
१.	वातावरण	वृत्तजाळीवर दिलेल्या भूखंडांच्या अक्षवृत्तीय स्थानानुसार त्या त्या खंडांच्या हवामानाचे वर्णन करणे.	१) वायुदाब-पट्ट्यांच्या आधारे कोणत्या प्रदेशात वारे कोणत्या दिशेने वाहतात हे जाणून घेणे. २) साधा पर्जन्यमापक तयार करणे. त्याचा उपयोग करून पर्जन्याची नोंद ठेवणे.	१) माहितीच्या आधारे वातावरणाच्या विस्ताराचा स्तरनिहाय चित्रआलेख तयार करणे. २) उंची, अक्षांश, समुद्रपासूनचे अंतर यांमुळे हवामानात फरक पडतो हे जाणून घेणे.	वर्तमानपत्रांत येणाऱ्या हवामानाच्या नोंदींचा उपयोग करून वेगवेगळ्या ऋतूंमध्ये विशिष्ट काळासाठी हवेची स्थिती कशी बदलते हे जाणून घेणे.	१) अॅनिमेशन फिल्मद्वारे पर्जन्यप्रकारांची माहिती घ्या. २) जागाचा पर्जन्य वितरणाचा नकाशा व त्यावर आधारित प्रश्नांच्या साहाय्याने पर्जन्याचे वितरण सांगता येणे.	१) तापमान, वायुदाबाच्या जागतिक वितरणाचे नकाशे अभ्यासणे. वितरणातील वैशिष्ट्ये जाणून घेऊन गटात कारणमीमांसा करणे. २) जागाचा पर्जन्य वितरणाचा नकाशा व त्यावर आधारित प्रश्नांच्या साहाय्याने पर्जन्याचे वितरण सांगता येणे.

आकारिक मूल्यमापन

इयत्ता ६ वी

क्षेत्र : प्रादेशिक भूगोल

अ. क्र.	घटक	तोंडी काम	प्रात्यक्षिक / प्रयोग	उपक्रम / कृती	प्रकल्प	स्वाध्याय / वर्गकार्य	इतर
१.	जगाची तोंडओळख	१) एखाद्या देशाचे सापेक्ष स्थान आसपासच्या देशांच्या संदर्भाने सांगता येणे.	'जिग-सॉ फिट' च्या साहाय्याने महासागर व खंडाची जुळणी करून जगाचा नकाशा पूर्ण करणे.	१) कोणत्याही एका खंडातील किनारपट्टी-लगतचे देश व भूस्थिति देश जगाच्या राजकीय नकाशात विशिष्ट रंगाने दाखवता येणे. २) कोणत्याही एका हवामानपट्ट्यात (उष्ण, शीत व समशीतोष्ण इ.) येणाऱ्या देशांची यादी करणे.		दिलेल्या माहितीच्या आधारे आलेख तयार करून अक्षवृत्ता-नुसार पृथ्वीवरील एकूण क्षेत्र, जलक्षेत्र व भूक्षेत्र कसे बदलते हे सांगा.	जगाच्या राजकीय नकाशात एखाद्या देशाचे स्थान शोधणे व तो देश कोणत्या खंडात आहे हे सांगणे. (खेळ)
२.	प्रादेशिक अभ्यास	-	-	नकाशामध्ये दर्शविलेल्या माहितीच्या आधारे प्रदेश निश्चिती करणे.	-	नकाशामध्ये कोणत्या निकषांवर प्रदेश निश्चिती केली आहे याची कारणे सांगा.	-
३.	नैसर्गिक प्रदेश	-	-	जग-नैसर्गिक प्रदेश व जग-राजकीय या नकाशांचा उपयोग करून विशिष्ट नैसर्गिक प्रदेशात कोणकोणते देश येतात यांची यादी करणे.	एखाद्या नैसर्गिक प्रदेशातील प्राणि-जीवनाची माहिती मिळवून पर्यावरणाची समस्या जाणून घेणे. त्याआधारे नामशेष होत असलेल्या प्राण्यांबाबतची माहिती गोळा करणे.	-	-

आकारिक मूल्यमापन

इयत्ता ६ वी

क्षेत्र : प्रात्यक्षिक भूगोल

अ. क्र.	घटक	तोंडी काम	प्रात्यक्षिक/ प्रयोग	उपक्रम/ कृती	प्रकल्प	स्वाध्याय/ वर्गकार्य	इतर
१.	नकाशा अभ्यास	नकाशा व आराखडा यांमधील फरक सांगणे.	१) शालेच्या आराखड्यात नकाशाच्या अंगांचा वापर करून त्याचे नकाशात रूपांतर करणे. २) रस्त्यांच्या हवाई छायाचित्रांच्या आधारे रस्त्यांचा नकाशा तयार करणे. छायाचित्रांतील कोणकोणत्या बाबींचा समावेश नकाशात का केला नाही याची कारणे सांगणे.	१) नकाशावरील विविध ठिकाणांमधील अंतर मोजून त्या ठिकाणांमधील जमिनीवरचे प्रत्यक्ष अंतर शोधणे.	-	१) आरसा व स्टेनलेस स्टीलच्या मोठ्या चमच्याच्या आतील व बाहेरील बाजूतील स्वतःच्या प्रतिबिंबांचे निरीक्षण करून तिन्ही प्रतिमांची तुलना करा. त्यातील प्रमाणबद्ध प्रतिमा कोणती असेल ते सांगा. चमच्यातील प्रतिमांमध्ये कोणता फरक दिसून येईल याची नोंद करा.	गटागताने पृथ्वी गोलाचा अभ्यास करून माहिती संदर्भाने प्रश्न विचारावेत. नकाशा व पृथ्वीगोल यातील फरक विद्यार्थ्यांनी समजून घेणे.

प्रा. शि. अभ्यासक्रम २०१२ : भाषेतर विषय : भाग - २ : इयत्ता ६ वी ते ८ वी : भूगोल : (२४६)

आकारिक मूल्यमापन

इयत्ता ६ वी

अ. क्र.	घटक	तोंडी काम	प्रात्यक्षिक/प्रयोग	उपक्रम/कृती	प्रकल्प	स्वाध्याय/वर्गकार्य	इतर
२.	क्षेत्रभेट	प्रत्यक्ष क्षेत्रावर जाऊन मुलाखती घेणे	-	१) आठवडा बाजार/डाकघर/नदी/डोंगर/समुद्रकिनारा/बसस्थानक/मॉल/जलनिस्सारण केंद्र इ. ठिकाणांना प्रत्यक्ष क्षेत्रभेट देऊन प्रश्नावलीच्या आधारे निरीक्षण करणे. नोंदी घेणे.	भेट दिलेल्या क्षेत्राच्या ठिकाणी आढळणाऱ्या भौगोलिक वस्तूंचा संग्रह तयार करणे. वस्तूंचे उपयोग शोडक्यात लिहिणे.	१) क्षेत्रभेटीचे वर्णन करा.	क्षेत्रभेटीसाठी प्रश्नावली तयार करणे.

प्रा. शि. अभ्यासक्रम २०१२ : भाषेतर विषय : भाग - २ : इयत्ता ६ वी ते ८ वी : भूगोल : (२४७)

आकारिक मूल्यमापन

इयत्ता ७ वी

क्षेत्र : सामान्य भूगोल

अ. क्र.	घटक	तोंडी काम	प्रात्यक्षिक / प्रयोग	उपक्रम / कृती	प्रकल्प	स्वाध्याय / वर्गकार्य	इतर
१.	पृथ्वीच्या गती व त्यांचे परिणाम	परिभ्रमण मार्गावरील पृथ्वीची सूर्यसापेक्ष स्थिती सांगता येणे.	१) बांगडी व काडीच्या साहाय्याने अयन-स्थिती व संपातस्थिती संकल्पना स्पष्ट करणे. २) पृथ्वीचा गोल व दिवा/मेणबत्ती यांच्या साहाय्याने दोन्ही संपात दिन, दोन्ही अयनदिन स्थितीतील दिन-मानाच्या फरकांची कारणे स्पष्ट करणे.	१) खांब व घड्याळाच्या साहाय्याने सावलीची लांबी मोजणे. सावलीचे निरीक्षण करून मध्यान्ह वेळ निश्चित करणे. त्यावरून स्थानिक वेळ जाणणे.	-	-	-

प्रा. शि. अभ्यासक्रम २०१२ : भाषेतर विषय : भाग - २ : इयत्ता ६ वी ते ८ वी : भूगोल : (२४८)

आकारिक मूल्यमापन

इयत्ता ७ वी

क्षेत्र : सामान्य भूगोल

अ. क्र.	घटक	तोंडी काम	प्रात्यक्षिक / प्रयोग	उपक्रम / कृती	प्रकल्प	स्वाध्याय / वर्गकार्य	इतर
२.	सूर्य, पृथ्वी व चंद्र सहसंबंध	पाहिलेल्या अॅनिमेशन फिल्मस्द्वारे भरती-ओहोटीचे परिणाम सांगता येणे.	वर्तुळाकार मार्गावर केंद्राभिमुख स्थितीत प्रदक्षिणा करीत असतानाच्या स्थितीचे निरीक्षण करणे. त्याआधारे चंद्रकला जाणून घेणे. चंद्राची कक्षीय गती व अक्षीय गती सर्वसाधारणतः सारखी असते हे जाणून घेणे.	-	एक महिन्याच्या कालावधीत चंद्रकलांचे क्रमाने निरीक्षण करून चंद्रकलांचे विलप बुक तयार करणे.	-	-

प्रा. शि. अभ्यासक्रम २०१२ : भाषेतर विषय : भाग - २ : इयत्ता ६ वी ते ८ वी : भूगोल : (२४९)